

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת שופטים
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 305)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:35	19:56	18:44	ירושלים:
20:33	19:59	19:01	תל אביב:
20:36	19:59	18:55	חיפה:
20:34	19:57	19:01	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת שופטים התשפ"ג

"תכין לך הדרך"

א. "כי יכרית יהוה אלהיך את הגוים, אשר יהוה אלהיך נתן לך את ארצם, וירשתם, וישבתו בעריהם ובבתיהם. שלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצה, אשר יהוה אלהיך נתן לך לרשתה. תכין לך הדרך, ושלשת את גבול ארצה, אשר ינחילך יהוה אלהיך, והיה לנוס שמה כל רצח", (דברים, יט', א' - ג').

"כי תצא למלחמה על איבך, וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם, כי יהוה אלהיך עמך, המעלך מארץ מצרים. והיה קקרבכם אל המלחמה, ונגש הפחן, ודבר אל העם. ואמר אלהם, שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה על איביכם, אל ירד לבבכם, אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. כי יהוה אלהיכם, ההלך עמכם, להלחם לכם עם איביכם, להושיע אתכם", (דברים, כ', א' - ד').

ב. ידועים ומפורסמים דבריו הקדושים של ה"זוהר הקדוש"¹ :

"אמר רבי יהודה, לימא לן מר, מלין מעלינתא דראש השנה.

פתח רבי שמעון, ואמר², 'ויהי היום' ...

דא הוא ראש השנה, יומא דאית ביה דינא קשיא על עלמא ...

ובכל אתר 'ויהי היום', דא ראש השנה³."

¹ ח"ג, דף רלא' ע"א.

² מלכים, ב' - ד'.

³ ותרגום דבריו הקדושים:

אמר רבי יהודה, יאמר לנו הרב, דברים עליונים של ראש השנה.

פתח רבי שמעון, ואמר, 'ויהי היום' ...

זהו ראש השנה, יום שיש בו דין קשה על העולם ...

ובכל מקום 'ויהי היום', זה ראש השנה.

דהיינו :

שבכל מקום שנאמר בו "היום", כוונת הדברים, היא לראש השנה.

ומעתה, כאשר נאמר בפרשתן ⁴, "וְהָיָה כְּקִרְבְּכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה, וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן, וְדִבֶּר אֶל הָעָם. וְאָמַר אֲלֵהֶם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֲבִיכֶם, אֶל יָרֵךְ לְבַבְכֶם, אֶל תִּירְאוּ וְאֶל תַּחְפְּזוּ וְאֶל תַּעֲרְצוּ מִפְּנֵיהֶם":

היינו, "ראש השנה",

שאנו קרובים ביותר, למלחמה הגדולה, שהיא מלחמת היצר הרע,

המנסה לקטרג עלינו ביום הדין, וכמו שיתבאר להלן.

ג. ידוע בשם רבותינו המקובלים זיע"א - כי "מצרים", פירושו "מצר ים".

וכמו שכתב ה"ריקנאטי" ⁵, על הפסוק ⁶, "וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבָרָךְ, וְנָתַן אֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם":

"מילת מצרים, הוא לשון מיצר השכינה ⁷, הנקראת 'ים'".

⁴ דברים, כ', ב' - ג'.

⁵ בפירושו על התורה, פרשת "מקץ".

⁶ בראשית, מא' - מג'.

⁷ על הפסוק (שמות, יב' - לו'), "וַיְהִי וְהָיָה נָתַן אֶת-חַן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם, וַיִּשְׁאַלוּם, וַיִּנְצְלוּ אֶת-מִצְרַיִם", דרשו רבותינו ז"ל (ברכות, ט' ע"ב):

"אמר רבי אמי - מלמד, שעשאוה כמצודה שאין בה דגן,

וריש לקיש אמר - עשאוה כמצולה שאין בה דגים".

ותמה בזה ה"עץ יוסף" (בפירושו למדרש):

שמכיוון שעם ישראל, רוקנו את ארץ מצרים,

אם כן, מהיכן היה למצרים רכוש בשעת קריעת ים סוף, שהוא ביזת הים?

ותירץ:

שאוצרותיו של פרעה עצמו נותרו שלימים, וכאשר הוא רדף אחרי עם ישראל, הוא ביקש מהמצרים להצטרף אליו,

ד. על מאמר הכתוב ⁸, "כה אָמַר יְהוָה, הַנּוֹתֵן בְּיָסָד דָּרְךָ, וּבְמִסַּע עֲזִים נְתִיבָהּ",
כתב רבינו האר"י זיע"א ⁹:

שפסוק זה, סובב והולך, על חודש "אלול".

ובביאור העניין, כתב ¹⁰ הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א, משם
אדונינו הגר"א זיע"א:

שמילת "דרך", מוֹרָה, על "דרך הכבושה לרבים", שהכל יכולים להלך בתוכה.

וממילא, כתב רבינו זיע"א:

דהנה, ה-"דרך הראשונה", היתה הדרך שהמציא הבורא ית"ש, בעבור יעקב
אע"ה, קודם ירידתו למצרים,

ובכדי לפתותם, הוא פתח בפניהם את אוצרותיו, והרשה להם לקחת את כל מה שיחפצו, ומזה היתה
ביזת הים.

אולם, רבינו הצ"ח זיע"א, ביאר בזה בשם בנו:

שמה שעם ישראל שאלו כלים ממצרים בעת צאתם, היה רק מהמצרים שהתגוררו בסמוך להם,

אך, מהמצרים שהתגוררו בערים אחרות לא לקחו, ומהם היה העושר שבזזו על הים.

ברם, הצ"ח עצמו, כתב לבאר בזה:

שכל הגלויות, נועדו, כדי לברר את ניצוצות הקדושה,

ועל זה אמרו רבותינו ז"ל - שבגלות מצרים, הצליחו עם ישראל לרוקן אותה לגמרי מכל הניצוצות
הקדושה שבה.

וכעין זה, כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן יהוידע"), על דברי רבי אמי - שעם ישראל עשו
את מצרים כמצודה שאין בה דגן:

דהיינו, שברכוש הרוחני, עם ישראל, לא השאירו במצרים, שום ניצוץ מניצוצות הקדושה.

⁸ ישעיה, מג' - טז'.

⁹ בספרו הקדוש "שער רוח הקודש", דף מד' ע"א.

¹⁰ בפרשתן. עמוד צט'.

וכמאמר הכתובים ¹¹, "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלְּלֵחָה, וַיֹּאמֶר, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר, הִנְנִי. וַיֹּאמֶר אֶנְכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָה, כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם".

ואלמלא שהמציא לו הבורא ית"ש דרך זו, לא היו יכולים עם ישראל לצאת ממצרים ¹².

וביאר רבינו זיע"א, ג' גימטריאות:

א. המילים "יעקב יעקב", עולים בגימטריא 364,

והמילים "קם דרך", עולים גם כן בגימטריא למניין זה.

ב. כאשר ממזגים את מילת "א-ל-ה-י-ם", העולה בגימטריא למניין 86,

במילת "ה-ו-י-ה", העולה בגימטריא למניין 26,

נקבל, מניין 112, כמניין "יבֵק".

ג. מילת "דרך", עולה בגימטריא למניין 224,

אשר היא עולה, פעמיים כמניין "יבֵק".

וביאר הגימטריאות, כך הוא:

קודם יציאתם של עם ישראל ממצרים, אשר היא "מצר ים",

מיתק הבורא ית"ש, את "מידת הדין", הנרמזת במילת "א-ל-ה-י-ם",

על ידי "מידת הרחמים", הנרמזת בשם "ה-ו-י-ה".

ולא פעם אחת בלבד, מיתקה הבורא ית"ש,

אלא, ב' פעמים.

ומיתוקים אלו, נרמזו במילת "דרך",

אשר היא הדרך שהמציא הבורא ית"ש ליעקב אע"ה, בכדי שיוכל לצאת מארץ מצרים.

¹¹ בראשית, מו', ב' - ג'.

¹² "מכילתא", (פרשת "יתרו", יח' - יא').

ולפיכך, אמר הבורא ית"ש, ליעקב אע"ה, "יַעֲקֹב יַעֲקֹב",
שכן, על ידי כך, העמיד לו הבורא ית"ש את הדרך, שהוא "קַס דָּרָךְ".
וממילא, כך הוא ביאור מאמר הכתוב ¹³, "כֹּה אָמַר יְהוָה, הַנּוֹתֵן בְּיָם דָּרָךְ, וּבְמַיִם
עֲזִים נְתִיבָה":

"הַנּוֹתֵן בְּיָם" - היינו, מצרים, שהיתה "מִצְרַיִם",
"דָּרָךְ" - היינו, ב' המיתוקים של מילת "א-ל-ה-י-ם", במילת "ה-ו-י-ה",
אשר מחמתם זכינו לצאת מארץ מצרים.

והנה, מחמת שבמשך השנה, האדם מזדהם בחטאיו, ומקלקל את דרכיו,
הזהירה אותנו התורה הקדושה, בפרשתו ¹⁴, "תִּכְנֶן לְךָ הַדָּרָךְ, וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת גְּבוּל
אַרְצְךָ, אֲשֶׁר יִנְחִילְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, וְהָיָה לְנוֹס שְׂמָחָה כָּל רֵצִחַ" -
והיינו, שב-"חודש אלול", אשר הוא הכנה לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה,
עלינו לקיים בעצמינו, "תִּכְנֶן לְךָ הַדָּרָךְ",
על ידי יציאה חדשה ממצרים, אשר היא "מִצְרַיִם".
וכפי שיתבאר להלן.

ה. והנה, פנימיותה של "גלות מצרים", היתה, "גלות הדעת" ^{15 16}.
וכשנעיין היטב בדבר, נראה, ש"דעת", פירושה חיבור, וכדלהלן:
א. אצל אדם הראשון וחוה, כאשר קיימו מצוות עונה, נאמר ¹⁷:
"וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה".

¹³ ישעיה, מג' - טז'.

¹⁴ דברים, יט' - ג'.

¹⁵ כמבואר ב"זוהר הקדוש" (חלק ב', דף קס"א ע"א), יעו"ש.

¹⁶ וכפי שכתוב בספר ישעיה (ה' - יג'):

"לִכְן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת, וַיִּכְבְּדוּ מֵתֵי רָעַב, וַהֲמוֹנוּ צָחָה צָמָא".

¹⁷ בראשית, ד' - א'.

ומצווה זו, הינה חיבור ב' גופים לאחד,

וכמאמר הכתוב ¹⁸, "על כן יעֶזֶב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד".

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור.

ב. כתב ¹⁹ אדונינו הרמב"ן זיע"א:

"דע, כי חיבור זה הוא עניין קדוש ונקי, כשיהיה הדבר כפי מה שראוי - ובזמן הראוי - ובכוונה הנכונה,

ואל יחשוב אדם, כי בחיבור הראוי יש גנאי וכיעור, חס ושלוש.

שהחיבור הראוי, נקרא ידיעה,

ולא לחינם נקרא כך ²⁰, 'וַיִּדַע אֶלְקָנָה אֶת חַנָּה אִשְׁתּוֹ' ...

ודע, שאילו לא היה בדבר קדושה גדולה, לא היו קוראין אל החיבור ידיעה ²¹ ...

אבל, כל בעלי התורה, מאמינים, שהשם יתברך ברא את הכל, כפי מה שגזרה חכמתו,

ולא ברא דבר, שיהיה בו גנאי או כיעור.

שאם יאמר שהחיבור הוא דבר של גנאי,

הנה, כלי המשגל הם כלים של גנות, והרי השם יתברך בראם במאמרו.

¹⁸ בראשית, ב' - כד'.

¹⁹ "אגרת הקודש", השער הראשון.

²⁰ שמואל א', א' - יט'.

²¹ וכתב בזה רבינו זיע"א, וז"ל:

"ואין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל ב'מורה הנבוכים' (ח"ב, פרק לו'. ח"ג, פרק ח'), בהיותו משבח לאריסטו, על מה שאמר - כי חוש המישוש חרפה הוא לנו.

חלילה, אין הדבר כמו שאמר היווני ...".

כאשר הידיים, בעת שכותבין ספר תורה בטהרה, הם מכובדות ומשובחות,
וכשגונבות, או עושות דבר מגונה, הם מגונות,
כך הם כלי המשגל".

ג. על מאמר הכתוב ²², "וְאֶמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים, בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת
וּבְכָל מְלָאכָה", כתב רש"י הקדוש:
" וּבְדַעַת - רוּחַ הַקֹּדֶשׁ".
הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,
כי אותה ה"דעת", מחברת בין הקדוש ברוך הוא, לבין אותו שזכה לזה.
ד. בכמה וכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל ²³, מצינו, את המושג "בר דעת",
לגבי עשיית מעשי קניין, וכיוצא בזה,
שהוא גם כן עניין של חיבור,

שכן, רק בשעה שיש לאדם את אותה "דעת", הוא יכול לעשות את כל אותם
המעשים, המתברים אותו אל שאר אנשים "בני דעת".
ה. במסכת נדרים ²⁴, מצינו, את מה שהיו אומרים בארץ ישראל:
"דדא ביה ²⁵, כולא ביה,

²² שמות, לא' - ג'.

²³ בבא מציעא, ח' ע"א.

חולין, לא' ע"א. ועוד.

²⁴ מא' ע"א.

²⁵ יעויין בדבריו המתקנים מדבש של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן יהודע", שם).

שביאר את המילה "דא", כראשי תיבות, של דעת אמונה,
ללמדך:

שרק על ידי ב' דברים אלו, זוכה האדם לפרנסתו, אשר נקראת "מלאכה".

דלא דא ביה, מה ביה.

דא קני, מה חסר,

דא לא קני, מה קניי."

דהיינו :

אדם שיש בו דעת, יש בו הכל!

אבל אדם שאין בו דעת, מה יש בו?!

מי שקנה דעת, כלום לו יחסר לו!

אבל מי שלא קנה דעת, כל מה שיקנה לא יועיל לו!

הא למדת :

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כיוון שעל ידה, יכול האדם להתחבר אל הווייתו.

ו. והנה, על הפסוק²⁶, "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, כָּבֵד לֵב פְּרַעֲה, מֵאֵן לְשַׁלַּח
הָעָם", דרשו רבותינו ז"ל²⁷ :

"מָה הַכָּבֵד כּוֹעֵס, אִף לְבוֹ שֶׁל זֶה נִעְשָׂה כָּבֵד".

ובביאור מאמרם, יש להקדים לדברי רבותינו ז"ל²⁸, **"אסר לן דמא, שרא לן
כבדא".**

והיינו :

שכנגד האיסור לאכול "דם"²⁹, התירה התורה הקדושה אכילת "כבד".

ומשכך, נעשה אותם אדם לאדם "שלם",

כיוון, ש"אדם", ראשי תיבות, של אמונה, דעת, מלאכה.

²⁶ שמות, ז', - יד'.

²⁷ שמות רבה, פרשה ט', ח'.

²⁸ חולין, קט' ע"ב.

²⁹ בעניין האיסור לאכול דם, מצינו בתורתנו הקדושה, את האיסור הלזה ה' פעמים:

- א. "אף בשר בנפשו דמו, לא תאכלו", (בראשית, ט' - ד').
- ב. "חקת עולם לדתיכם, בכל מושבתיכם, כל חלב וכל דם לא תאכלו", (ויקרא, ג' - ז').
- ג. "וכל דם לא תאכלו, בכל מושבתיכם, לעוף, ולבהמה. כל נפש, אשר תאכל כל דם - ונקרתה הנפש ההוא מעמיה", (ויקרא, ז', כו' - כז').
- ד. "ואיש איש מבית ישראל, ומן הגר הגר בתוכם - אשר יאכל כל דם, ונתתי פני בנפש האקלת את הדם, והקרתי אתה מקרב עמה. כי נפש הבשר בדם הוא, ואני נתתי לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם, כי הדם הוא בנפש וכפר. על כן אמרתי לבני ישראל, כל נפש מקם לא תאכל דם, והגר הגר בתוכם לא יאכל דם", (ויקרא, יז', י' - יב').
- ה. "אף כאשר יאכל את הצב ואת האיל כן תאכלנו, הטמא והטהור יחדו יאכלנו. רק חזק לבלתי אכל הדם, כי הדם הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר", (דברים, יב', כב' - כה').

ובטעם האיסור, מצינו ב' דעות בדברי רבותינו הראשונים כמלאכים:

- א. שיטת הרמב"ם ("מורה נבוכים", ח"ג, פרק מו):
"כי הדם, היה טמא מאד בעיני הצאבה (-שם של כת-),
ועם זה היו אוכלים אותו, מפני שהיו חושבים שהוא מזו השדים,
וכשאכל אותו מי שאכלו, כבר השתתף עם השדים,
ויבואוהו, ויודיעוהו העתידות, כמו שידמו ההמון ממעשי השדים.
והיו שם אנשים, שהיה קשה בעיניהם אכילת הדם, כי הוא דבר שימאסו טבע האדם,
והיו שוחטים בהמה, ומקבלים דמה בכלי או בחפירה, ואוכלים בשר השחיטה ההיא סביב דמה,
והיו מדמים במעשה ההוא שהשדים יאכלו הדם, אשר הוא מזונם, והם יאכלו הבשר,
ובזה, תהיה האהבה והאחוה והרעות להם, בעבור שאכלו כולם על שולחן אחד ובמושב אחד -
ויבואו להם השדים ההם, לפי מחשבתם - בחלום, ויגידו להם העתידות, ויעילו להם.
אלו כולם דעות שהיו נמשכים אחריהם בזמנים ההם ובחרים אותם, והיו מפורסמות, לא היה ספק לאחד מן
ההמון באמיתתם,
ובאה התורה השלמה ליודעיה, להסיר אלו החוליים הנאמנים, ואסרה אכילת הדם, ועשתה חיזוק
באיסורו".

- ב. שיטת הרמב"ן (ויקרא, יז', יא' - יב'):

שטעם האיסור, הוא, מחמת שנפש בעלי החיים מתבטאת בדמם.
ולפיכך, אף על פי שהתירה התורה הקדושה, לבני האדם, לאכול את בשר בעלי החיים,

וכפי שפירש בזה רש"י הקדוש :

"הכבד, כולו דם הוא,

קרוש, טעם דם לו".

והנה, נאמר בפסוק ³⁰, **"כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא, וְאֲנִי נִתְּנִיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר**
עַל נַפְשֵׁיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכַּפֵּר",

והיינו :

שה"דם", הוא תמצית הנפש.

וכאשר מתברר לנו, שהכבד הוא דם, והדם הוא הנפש,

ממילא, הַחַי "חַיִּי כָבֵד - כְּפָרְעָה", אזי, חיינו הם חיי דם.

והנה, טַבַּע הַ"דָּם", הוא רותח, ומשתולל ללא פְּרִוּוּצִיּוֹת.

באופן :

שהחי חַיִּי "דָם", חיינו, הנם חיים של "תַּאֲוֹת".

ברם, לא רק פרעה חי חיים שכאלו, אלא, שכל האומה המצרית נהגה באותם חיי
חומרנות ומתירנות,

וכמאמר יחזקאל הנביא ³¹, "וַתַּעֲגֹבָה עַל פְּלִגְשִׁיָּהֶם, אֲשֶׁר בָּשָׂר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם,
וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמָתָם".

ובשעה שהאדם חי עם אומה שכזאת, ועם מלך המשרת את צרכיהם, ומשתתף
עמם במעשיהם,

הרי שהוא דָּבֵק בהם, ועושה כמעשיהם ³².

לא התירה, אלא, את אכילת בשר הבהמה בעת הקרבת קרבן,

אך לא את אכילת הדם, "כי אין לבעל נפש - שיאכל נפש, כי הנפשות כולן לא-ל".

³⁰ ויקרא, יז' - יא'.

³¹ יחזקאל, כג' - כ'.

³² וכדברי הרמב"ם זיע"א, (בפ"ו מהלכות דעות ה"א):

ומכיוון שכך, לא יכלו עם ישראל, להתחבר אל מקור ה"דעת",
שכן, אותה ה"דעת", אינה שוכנת, אלא, באדם שזכה לחבר את עצמו אל התורה
הקדושה,

שאזי, אין תאוותיו שולטים בו, אלא הוא ששולט בהם.

שכן ³³, "אין לך בן חורין, אלא מי שעוסק בתלמוד תורה".

ולפיכך, נקראה גלות מצרים, "גלות הדעת":

וזאת, מחמת שבאותה העת, היתה ה"דעת" בגלות תאוותיו של היצר הרע ³⁴.

ז. על מאמר הכתוב ³⁵, "ואמר אליהם, שמע ישראל, אתם קרבים היום
למלחמה על איביכם, אל ירד לבבכם, אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם",
כתב רש"י הקדוש:

"ארבע אזהרות ³⁶, כנגד ארבעה דברים שמלכי האמות עושים -

מגיפים בתריסיהם, כדי להקישן זה לזה, כדי להשמיע קול, שיחפזו אלו
שכנגדם וינסו,

ורומסים בסוסיהם, ומצהילין אותם, להשמיע קול שעטת פרוסת סוסיהם,

וצווחין בקולם,

"דרך ברייתו של אדם, להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וקבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו".

³³ אבות, פ"ו מ"ב.

³⁴ עיקרן של דברים אלו, הינם, ממשנתו של אדמו"ר הגר"מ שפירא זיע"א,

ובתוספת נוסף, ממה שחנני ה' יתברך בסייעתא דשמיא.

³⁵ דברים, כ' - ג'.

³⁶ היינו:

א. "אל ירד לבבכם",

ב. "אל תיראו",

ג. "ואל תחפזו",

ד. "ואל תערצו מפניהם".

ותוקעין בשופרות ומיני משמיעי קול.

'אל גִּרְךָ לְבַבְכֶם' - מצהלת סוסים,

'אל תִּירָאוּ' - מהגפת התריסין,

'אל תִּחַפְּזוּ' - מקול הקרנות,

'אל תִּעַרְצוּ' - מקול הצוחה".

ח. ובביאור דבריו הקדושים, כתב ³⁷ הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א, כדלהלן:

"נראה, כי מלבד שצורך מצווה זו מובן בפשיטות, שחיזוק הלב למלחמה הוא צורך גדול, עוד יש בזה ענין פנימי.

ויתבאר, על פי מאמר כ"ק הרבי ר' בונם זצלה"ה מפרשיסחא, בפסוק ³⁸, 'רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום' -

שבפשיטות, אינה מובנת הרבותא, שעצת ה' היא תקום נגד מחשבות בשר ודם ³⁹. אלא, הפירוש הוא -

שמחשבות בשר ודם, נגד רצון השם יתברך, הן עצמן סיבה,

ומוליכין אל המטרה, שעצת השם יתברך היא תקום ⁴⁰.

דהנה, פעולות האומות בארבעה דברים אלה שעושים ⁴¹, הם להבהיל ולבלבל את דעת שכנגדם.

³⁷בפרשתן, שנת תרעח'.

³⁸משלי, יט' - כא'.

³⁹היינו:

שבפסוק זה, יש להתבונן,

מה הוא החידוש, שעצתו של הבורא ית"ש תקום, כנגד מחשבתו של בשר ודם.

⁴⁰היינו:

שמחמת שהאדם אשר הוא בשר ודם, חושב מחשבות נגד רצון הבורא ית"ש, מתקיים רצונו ית"ש.

וסילוק הדעת, הוא סילוק הכוח, הן בגשמיות הן ברוחניות...
 וזהו שעושין ארבעה דברים הללו, כדי שיחפזו אלו שכנגדם,
 ולשון חיפזון, הוא, מהירות, היפוך ישוב הדעת.
 ולעומת זה, דיבר הכהן אליהם ארבע אזהרות אלו, שהביאו אימוץ הלב בקרבם,
 שלא יתבהלו ולא תתבלבל דעתם.
 וכמו שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה -
 שעם שהן אזהרות, היו דבריו פועלים בלב השומעים ⁴²,
 ושעל כן, נצרך כל עצמו של מינוי משוח מלחמה, שלא היה מְשַׁמֵּשׁ שום דבר,
 אלא לאמור פסוק זה, ומכלל שאין ראוי לזה זולתו ⁴³,
 והטעם, מפני כי לא דבר נקל היה, שיפעלו דבריו כל כך בלב השומעים, עד שלא
 יתבהלו ולא תתבלבל דעתם, אלא יעמדו וילחמו בישוב הדעת בכל תוקף ועוז".

ט. עוד כתב רבינו הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א:

"אבל עוד היתה בזה כוונה יותר פנימית,

דהנה, ידועים דברי זוהר הקדוש, שממה שהאדם בורח מחיצוניות, בא לעומתו
 בקדושה ⁴⁴.

⁴¹ היינו:

אותם ד' דברים, שביאר רש"י הקדוש.

⁴² היינו:

שאף על פי, שדבריו של הכהן או כאזהרות,

מכל מקום, דבריו אלו, הכניסו רושם עז, בליבותיהם של השומעים.

⁴³ היינו:

כהן משיח מלחמה, לא היה לו שום תפקיד, מלבד אזהרות אלו,

ברם, מחמת שבעצם אמירתו את אזהרות אלו, הוא פעל רושם עז בליבותיהם,

היה ראוי וצריך, שיהיה תפקידו מוכן אך ורק לדבר זה.

ועל כן, כשהאומות היו מתאמצים לסלק מהם בחינת הדעת,
וישראל אזרו חיל, בסיוע דברי הכהן, וסילקו מעליהם כל מחשבות המבלבלות
והמבהילות,

זכו לעומתן לבחינת הדעת השלימה.

והנה, ידוע, שמלחמת ישראל היתה למעלה ולמטה,

היינו, ששרי אומות העולם עומדים למעלה ומקטרגים - מה נשתנו אלו מאלו,
הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, וכדומה ...

אך כשנעמיק בדבר בדעת שלימה ... העבירות לא מהם הן ⁴⁵,

אלא, הכל מן האומות!

וכמו שנאמר ⁴⁶, 'וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם, וַיִּלְמְדוּ מִעֲשֵׂיהֶם',

והאומות, מקלקלין את האוויר במעשיהם הרעים, ואוויר מושחת זה, הוא המביא
את הנחשלים מישראל לידי עבירות ...

והנה, ידוע, שדעת היא המבדלת בין דבר לדבר,

וכמו שנאמר ⁴⁷, 'בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקְעוּ',

ואמרו ז"ל ⁴⁸, 'אם אין דעת, הבדלה מנין?'

ועל כן, בהופיע דעת עליון, שוב אין מקום לקטרוג שרי האומות ⁴⁹.

⁴⁴ היינו:

ככל שהאדם בורח מענייני חיצוניות, הוא מתקרב יותר אל הקדושה.

⁴⁵ היינו:

העבירות שעוברים עם ישראל, אינם מחמת עצמם.

⁴⁶ תהילים, קו' - לה'.

⁴⁷ משלי, ג' - כ'.

⁴⁸ תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"ה ה"ב.

⁴⁹ היינו:

אך ידוע, שמידות העליונות, מתעוררין ועושין פעולתן למעלה, על ידי עשיית ישראל דוגמתן למטה, ועל כן, כשישראל זוכין לבחינת הדעת למטה - על ידי מה שמתחזקים, שלא להתבהל ושלא להתבלבל, מחמת ארבעה הדברים הנ"ל - שעושין אומות העולם כנ"ל⁵⁰, על ידי זה, מתעוררת מידת הדעת העליונה, ונתגלה ההבדל שבין ישראל לאומות, וממילא, נסתלק קטרוג שרי האומות למעלה, והאומות נופלות במלחמה למטה. והנה, הגורם והסיבה לכל זה, הם ארבעה הדברים שעושין האומות, להפחיד ולהבהיל ולבלבל את ישראל, ולולא זה, לא היו ישראל זוכין כל כך לבוא לבחינת ישוב הדעת, לעורר את מדת דעת העליונה, והיה על כל פנים, מקום לקטרוגים. וכמאמר הכתוב לפי הפירוש הנ"ל - 'רבות מִחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ, וְעֵצַת ה' הִיא תְקוּמָתוֹ', היינו, שאותן מחשבות עצמן שבלב איש, הן הגורמין ומסבבין שעצת ה' היא תקום⁵¹.

כאשר עם ישראל, מתחברים אל מקור הדעת,

שוב אינם דומים לאומות העולם,

ועל כן, לא שייך אותו הקטרוג.

⁵⁰ היינו:

"מגיפים בתריסיהם, כדי להקישן זה לזה, כדי להשמיע קול, שיחפזו אלו שכנגדם וינוסו,

ורומסים בסוסייהם, ומצהילין אותם, להשמיע קול שעטת פרסות סוסייהם,

וצווחין בקולם,

ותוקעין בשופרות ומיני משמיעי קול".

⁵¹ היינו:

ונראה, שדוגמתו, הוא ענין 'אלול' לפני ראש השנה -

שבראש השנה, שרי האומות באין ומקטרגים ... ונזקקים להתעוררות מידת דעת העליונה, על ידי ישוב הדעת של ישראל למטה.

וזהו עניין התקיעות, כמו שנאמר ⁵², 'אֲשֶׁר־יִדְעוּ הָעָם, יִדְעוּ תְרוּעָה',
'תוקעי', לא נאמר,

אלא, 'יודעי' - היינו התיישבות הדעת,

בזה, מעוררין את מידת דעת העליונה, ומסתלק הקטרוג.

וזהו עניין חודש 'אלול' ותקיעותיו -

להכין לבבם, בהתיישבות הדעת,

לסלק כל טירוד ובלבול הדעת, ולהרגיל את עצמם לכווין בתפילה.

וכעין שכתוב ⁵³, 'וְהָיָה כְּקָרְבָּכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה, וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן, וְדַבֵּר אֶל הָעָם,'

וברש"י, 'סמוך לְסֶפֶר - טרם נגשו לשדה המלחמה,'

וכדוגמתו -

'ראש השנה' - הוא המלחמה עם שרי האומות שבאין ומקטרגין,

ו-'אלול' - הוא סמוך לְסֶפֶר.

שלולא שאומות העולם, היו מפחידים אותם,

ולולא החיזוק שהם קיבלו מהכהן המשיח, קודם צאתם למלחמה,

לא היה בהם כוח, להתחבר אל הדעת העליונה.

ואלמלא שנתחברו אל הדעת העליונה, היה כוח בידי שרי האומות של מעלה לקטרג עליהם,

ואזי, הם היו נופלים במלחמה, ח"ו.

וממילא, עצת בני אומות העולם להפילם במלחמה, היא שקיימה את דבר ה',

שעל ידי כך, באו בני ישראל, והתחברו אל הדעת העליונה.

⁵² תהילים, פט' - טז'.

⁵³ דברים, כ' - ב'.

וידוע עוד, ד- 'אלול' הוא החודש השישי⁵⁴, מתייחס למידת 'יסוד'⁵⁵, שְׁעוֹלָה עד
הדעת,

וכמו שרמזו ז"ל⁵⁶, בהא ד- 'אין קישוי אלא לדעת'.

ובאמת, אין לך דבר המבלבל את הדעת, כפגם ברית.

וידוע בספרים הקדושים -

ד- 'אלול' מסוגל לתיקון פגם ברית,

ולעומת התיקון, זוכין לישוב הדעת,

והוא הכנה דרבה לראש השנה⁵⁷, ובזה ישראל נוצחין דינא".

זאת תורת העול"ה:

חודש "אלול", הינו חודש הקרוב ביותר למלחמה עם היצר הרע.

וכשם שבמלחמה, היו עם ישראל נוצחין,

אך ורק, כאשר הם היו מתיישבים בדעתם, ומתחברים אל הדעת העליונה -

שבזה, היה הקטרוג של אומות העולם מסתלק,

כך הוא בחודש זה, אשר כל מהותו ועבודתו, הוא התחברות אל הדעת העליונה.

והנה, ההתחברות אל הדעת העליונה, נעשית, על ידי היציאה מ- "מצרים",

והיינו, היציאה מ- "מִצְרַיִם",

⁵⁴ היינו:

החודש השישי, מחודש ניסן.

ניסן, אייר, סיוון, תמוז, אב, אלול.

⁵⁵ היינו:

ספירת ה-"יסוד", היא הספירה האחרונה מבין ששת ספירות המידות, והתשיעית מבין עשרת הספירות.

⁵⁶ יבמות, נג' ע"ב.

⁵⁷ היינו:

הכנה גדולה לראש השנה.

ובפרט, לאחר שהבורא ית"ש המתיק לנו ב' מיתוקים ל-"מידת הדין", בעבור אותו ה-"דרך".

וככל שנגביר על עצמינו קדושה, על ידי התעסקות בדברי התורה הקדושה - שהיא תכלית יציאת מצרים,

וכמאמר הכתוב⁵⁸, "וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלְחֶיךָ, בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה",

כך נתקדש בקדושת הברית, וב-"מידת היסוד", אשר היא מקור הדעת העליונה. ומשכך, נסתום ונחתום את כל פיות המקטרגים והמשטינים עלינו, ואזי, נזכה לשנה טובה ומבורכת.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

---

⁵⁸ שמות, ג' - יב'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה